

PETER SINGER:

animals, humans i ètica

Ramon Alcoberro

FILÒSOF

Singer és un filòsof acadèmic estricte –catedràtic de bioètica a Princeton– i la seva argumentació en favor dels drets dels animals no humans arranxa d'una concepció sobre la imparcialitat i la igualtat que prové de Bentham i de l'utilitarisme clàssic. Si el lector recorda que Bentham fou l'inspirador ni més ni menys que de la Constitució de Cadis en temps de la Guerra del Francès, és obvi que l'argumentació de Singer recull un tradició molt consolidada en l'àmbit del radicalisme democràtic, la seva és una escola vella de quasi dos segles i prou contrastada tant pels seus èxits com pels seus límits.

Peter Singer –que, per cert, va estar a la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona l'any 2003, càtedra on també havia estat convidat Chomsky anys enre– és, en tota l'extensió de la paraula, un filòsof pràctic; les seves idees sobre l'alliberament animal, sobre els drets dels grans simis, sobre el repartiment de la riquesa o sobre la guerra d'Iraq no pertanyen només al petit nombre dels interessats en debats teòrics sinó que depassen l'àmbit acadèmic per integrar una acció política i social que, amb contradiccions i sovint incompresa, va progressant lentament. El Projecte Gran Simi, organització amb seu a Alacant que treballa per portar a la pràctica les idees singerianes en l'àmbit dels drets dels animals no-humans (www.projectogransimio.org), ha aconseguit sensibilitzar diversos partits polítics, fins al punt que està a punt de presentar-se al Congrés una petició del Grup Socialista en el sentit de la defensa dels drets dels no-humans.

Com a filòsof moral, la teoria de Peter Singer es fonamenta en un concepte relativament senzill de divulgar que s'anomena utilitarisme de la preferència. Molt en síntesi això significa que una acció ha de ser considerada bona quan maximitza les preferències i minimitza els patiments del més gran nombre. Es tracta d'aprofundir en la línia de l'afirmació programàtica que va fer John Stuart Mill: una acció és correcta en la mesura que tendeix a promoure la felicitat i incorrecta quan tendeix a promoure el que Mill anomenava «el contrari de la felicitat».

Sense abusar gaire de l'embolic conceptual, això vol dir que cap

Peter Singer (Melbourne, 1946) és, ara com ara, el filòsof moral més conegut arreu del món i en l'àmbit de l'activisme polític esquerranós cada dia hi ha més gent que el considera l'hereu de Noam Chomsky, tot i que el seus mons conceptuals siguin prou diferents, perquè Chomsky és un llibertari i antiestatista mentre Singer prové de la tradició utilitarista i argumenta des d'una concepció antropològica d'esquerra darwiniana molt incompatible amb la concepció ingènua bonista i d'arrel rousseauiana que defensen Chomsky i els seus amics *antiglobis*. Singer no ha posat mai en dubte el marc formal de la democràcia liberal sinó que s'ha referit a la seva praxi insuficient i a la contradicció entre els valors polítics democràtics proclamats i les restriccions reals i concretes d'aquests drets en la vida de cada dia.

Una acció és considerada bona quan maximitza les preferències i minimitza el patiment del més gran nombre

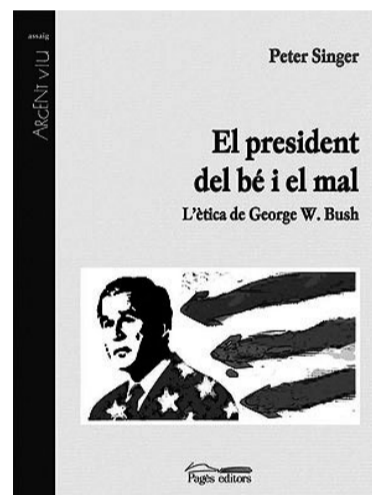
utilitarista no creu en coses com ara la «justícia universal», perquè el mot «justícia» amaga un seguit de vaguetats terminològiques i és simplement impossible de definir clarament. Es pot saber què significa «imparcialitat» però ningú no sap què vol dir «justícia». L'utilitarista considera fora de les possibilitats reals dels humans un bé total, absolut i perfecte, que vindria a ser el de les utopies, o el Regne de Déu per als creients. El que la tradició utilitarista propugna és realitzar un bé possible, potser modest però eficaç, que minimitza el patiment i maximitza el benestar del més gran nombre; sabent que una postura de «tot per a tothom» resulta simplement ir-

realitzable. Ser ètic vol dir triar, i fer-ho imparcialment. Això Singer ho expressa com a *Principi d'igual consideració d'interessos*.

La reivindicació de drets per als animals no-humans que Singer teoritzà a *Alliberament animal* (1975) arranxa d'una consideració imparcial de la quantitat de dolor que hom podria estalviar tant si augmenta la pràctica del vegetarianisme, com si, en una opció més senzilla i factible, es milloren les condicions de vida dels no-humans habitualment tancats en aquesta mena de camps de concentració que s'anomenen granges industrials. Si a igual quantitat de dolor li correspon un dret igual a l'evitació del dolor, llavors hauríem de reflexionar seriosament sobre la immensa quantitat de dolor que l'extensió del vegetarianisme evitaria, i sobre la quantitat de seriosos perills per a la salut dels humans que hom podria estalviar, com ara la grip aviària. Com diu el propi Singer, la defensa del vegetarianisme està basada no pas en la crueltat que hi ha en el fet de matar

animals, sinó en el patiment sempre associat a la cria i al sacrifici a gran escala d'animals no-humans per tal d'alimentar poblacions urbanes. L'argumentació de Singer és clara i de conseqüències òbvies: si els animals no-humans pateixen i si patir és dolent –dos fets pel que sembla prou evidents– llavors tot el que es faci per tal d'evitar el dolor dels animals no-humans maximitza la felicitat global de tots els vivents. I això, deixant de banda que disminuir el nombre de no-humans destinats a ser assassinats per a l'alimentació humana ajudarà també a disposar d'una aigua més neta, no contaminada per purins, i permetria orientar d'una manera més equilibrada la producció agrària, ja que disminuiria la immensa quantitat de camps mal aprofitats per a la producció de farratges i alimentació de bestiar no-humà.

Un resum, massa apressat, de la teoria singeriana ha de posar l'accent en tres mots clau: tota conducta moral ha de ser racional (és a dir defensable amb argumentacions lògicament coherents), ha de ser uni-

P. Singer té publicat en català el seu llibre *El president del bé i del mal* (Ed. Pagès, Lleida, 2004). Un estudi sobre la seva obra a cura de Misa Hinojosa («El lloc de Peter Singer en l'ètica contemporània») es troba al volum col·lectiu *El Mal* (Ed. La Busca, Barcelona, 2004) i a la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona hi ha les gravacions en vídeo de la seva estada docent al juliol de 2003, i un important fons documental sobre l'autor. A la xarxa, estudis sobre Peter Singer i l'utilitarisme, així com diversos textos es troben als webs www.alcoberro.info i www.terrificabras-filosofia.info.

versalitzable (és a dir, no puc esperar que algú accepti quelcom que si jo estigués al seu lloc no acceptaria) i, sobretot, ha de ser imparcial. Suposar que el dolor és menor perquè el pateix un animal no-humà constitueix un atemptat a la imparcialitat i a la igual consideració d'interessos de tot el que és viu. Ahir no eren imparcials els racistes i els sexistes; l'especisme (l'error de creure que el dolor humà és més valuós que el dolor dels no humans) obre, per a Singer, una nova comprensió moral més universalista.